

**Horvai Ferenc és Szabó Barna rajza
(102/1000-es refraktor)**

Kász László 200/1200-as Dobsonban csak kilépéskor vette észre: *...ekkor különös jelenségre lettem figyelmes. A Vénusz korongja kidudorodásként jelent meg a képen, amint a légkör körbevezette a fényt, mintegy gyűjtőlencseként viselkedve.*

Nyúlón Szitkay Gábor és Koch Barnabás a kilépést vizuálisan észlelte 15,5 cm-es apokromáttal; a „szarv-gyűrű” jelenségeket kitűnően látták. A bolygó légkörre remekül észlelhető volt kitűnő nyugodtságú égen. Fekete csepp jelenséget határo-

zottan nem láttak, de az éppen már lelépő korong körül is látszott a légkör egy darabja a túoldalt (kb. 15 s), majd egy kicsit halványabban a Nap felőli oldalon is (3 s).

A harmadik kontaktus idején több felé a felhőképződés olyan intenzívvé vált, hogy a Nap többször takarásba került. Néhány helyen a negyedik kontaktust már nem is látták. Az utolsó érintés előrejelzett időpontja Magyarország területén 11:22:56–11:23:18 közötti. A megfigyelések zöme szerint szinte az utolsó másodpercekig sikerült a bolygót követni. A viszonylag nyugodt napperemen 20 másodperccel előtte már nagyon kicsiny volt a betüremkedés, de bizonytalanul még utána is bevillant. Többen keresték az esetlegesen fénylő Vénusz-gyűrűt a negyedik kontaktus után, de a nyúli észlelésen kívül másnak nem sikerült többé megpillantani a Vénuszt. A búcsúmondatot szinte mindenki elmormogta magában: „Viszlát 2012-ben!”

SZABÓ SÁNDOR

Holdfogyatkozás október 28-án hajnalban

Ísmét egy teljes holdfogyatkozás, amely Magyarországról is látható. Ez a negyedik a sorban, vagyis a legutóbbi négy teljes holdfogyatkozás mindegyike megfigyelhető volt hazánkból, illetve a sorban a legutolsó a mostani. A négyből ez már a harmadik hajnali fogyatkozás: tavaly május 16-án csak a részleges fázis látszott holdnyugtáig, november 9-én késő éjjel ködfoltok között észlelhattünk. Idén május 4-én alacsonyan, a Librában, felhőátvonulás közepette, az esti égen zajlott a totalitás. Október 28-án a totalitás végig látszani fog, a holdnyugta idején már a penumbrát hagyja el a Hold.

A holdfogyatkozás adatai (időpontok UT-ban)

A fogyatkozás nagysága 1,314

esemény	h	m	s	PA
A Hold belép a félárnyékba (láthatatlan)	0:05:34			75
Részleges fogyatkozás kezdete	1:14:04			81
Teljes fogyatkozás kezdete	2:23:27			283
A fogyatkozás közepe	3:04:05			
Teljes fogyatkozás vége	3:44:41			26
Részleges fogyatkozás vége	4:53:42			228
Holdnyugta (Budapesten)	5:34			
(A Hold kilép a félárnyékból)	6:02:39			234

A Hold a leszálló csomónál metszi az ekliptikát a Kos csillagképben. Átmérője most 30,6 ívperc, vagyis 7%-kal kisebb lesz, mint a májusi fogyatkozáskor. A totalitás 1 óra 21 percig tart és a fogyatkozás közepén a Hold széle 0,7-re megközelíti az umbra közepét. Mivel a legutóbbi nagy porkibocsátással járó vulkánkitörés több mint egy évtizede (Pinatubo, Fülöp-szigetek, 1991) volt, ismét a májuséhoz hasonló, fényes fogyatkozást várhatunk. Most a Hold jobban fog belemerülni az umbrába, azonban a be- és kilépésnél ismét fényes, kékes-sárgás umbra peremet várhatunk. Talán ez megkönnyíti a kontaktusok mérését.

A fényes fogyatkozás kedvez a fotósoknak, mert rövidebb expozíciókkal lehet az árnyékban lévő Holdat fotózni, és sokkal színesebb részeket láthatunk majd. Viszont kedvezőtlen a csillagfedések megfigyeléséhez, mert 10 magnitúdónál halványabb csillagokat már nem nagyon tudunk követni a peremig. (A legfényesebb csillag 9,6 magnitúdós lesz, amelynek kilépését a totalitás idején meg lehet figyelni, a ZC 2901-es 2:23:31 UT-kor Budapesten. A kilépés idején egy 7,7 magnitúdós csillag belépése lesz látható a Hold mögé 3:52:59 UT-kor. További előrejelzések az Okkultáció Szakcsoport honlapján <http://okkultaciok.mcse.hu>)

A fogyatkozás közepén ne felejtsük el megbecsülni a fogyatkozás Danjon-értékét, illetve a Hold teljes fényességét fordított binokulárral. Az összehasonlításhoz segítségünkre lesz a 0,1 magnitúdós Szaturnusz a Geminiben, a -1,6 magnitúdós Sirius, a -1,7 magnitúdós Jupiter a -4,0 magnitúdós Vénusszal a Virgóban.

Természetesen fontos a kiválasztott kráterek kontaktusainak mérése is. A megfigyelések végzéséhez útmutatót az Amatőr csillagászok kézikönyvében, a 253–260. oldalon találhatunk (megvásárolható az MCSE címén).

Kráterkontaktus-előrejelzések

UT belépés	UT kilépés
01:16 Grimaldi	03:52 Aristarchus
01:20 Billy	03:54 Grimaldi
01:27 Kepler	03:58 Plato
01:28 Aristarchus	03:59 Kepler
01:29 Campanus	04:01 Billy
01:35 Copernicus	04:03 Pytheas
01:38 Tycho	04:04 Timocharis
01:38 Pytheas	04:06 Copernicus
01:44 Timocharis	04:07 Aristoteles
01:52 Manilius	04:09 Eudoxus
01:55 Dionysius	04:13 Campanus
01:55 Plato	04:18 Manilius
01:56 Menelaus	04:21 Menelaus
02:00 Plinius	04:23 Tycho
02:03 Eudoxus	04:25 Plinius
02:04 Aristoteles	04:27 Dionysius
02:06 Goclenius	04:34 Proclus
02:10 Taruntius	04:39 Taruntius
02:12 Proclus	04:43 Goclenius
02:13 Langrenus	04:48 Langrenus

